

Extrémní závod ledoběžek

Uf, tohle je krutá bajkalská hančovina

Je to naprosto ojedinělý závod s desetiletou tradicí. Necelá šedesátka odvážlivců vklouzne do náruče mrazivého Bajkalu a vydává se po něm na 205 kilometrů dlouhou trasu. Někdo má brusle, někdo kolo, a někteří – letos poprvé – i ledoběžky. Tedy stroje, o kterých jste pravděpodobně dodneška neslyšeli.

text Jan Vlášek / foto autor, Miroslav Oros, Vera Salnitskaya (ice-storm.com)

Já budem tancovat – směje se paní domácí ve vsi Buguldejka schované na břehu ledového jezera Bajkal. Z panáčka jihomoravské meruňkovice, kterou jsme jí před chvilkou nalili, odleje trochu na stůl a uctí tím svého boha.

To samé udělají kluci z Irkutsku, kteří jsou buddhisté. Ve vedlejším pokoji se povalují horští vůdci z Mongolska a přes chodbu Švýcar, Němec, Rakušané, Češi a samozřejmě Rusové.

Tradiční místní saunu nazývanou baňa vytápí zrezivělá kamna: jede na plné obrátky, smůla odkapává z dřevěných zdí a sedmdesátiletý pán domu přihazuje do kbelíků s vodou led. Venku jsou vidět statisíce hvězd na nekonečné obloze bez světelného smogu. Je tu mrazivý klid.

Když se pak ráno potácíme zmrzlými loukami na start, zpoza bajkalských kopců zrovna vykoukne slunce. Led se zbarví do červena, a přestože fouká a je zima, jakou jsem nikdy nezažil, je mi krásně.

„Hurrrráááá,“ zazní výkřik z osmapadesáti hrdel vydávajících se na další kus pouti ledovým bajkalským dobrodružstvím...

... je únor a my jsme opravdu na Bajkale.

Na jezeře, o kterém nás kdysi ve škole učili, že je nejhlubší na světě, ale to je dávno. Tak dávno, že jsme si při plánování expedice na extrémní závod Ice Storm 2020 museli otevřít atlas. Aha, tak až takhle daleko na východě.

U Mongolska, na Sibiři.

Máme s sebou ledoběžky, což je zimní verze koloběžky, anebo vlastně naopak, koloběžka je letní verze ledoběžky.

Ledoběžky tu totiž byly už v devatenáctém století, kdy je ve Skandinávii používali jako zimní přibližovadlo nejen pro každodenní potřebu, ale třeba taky v armádě při přesunech vojska zasněženou krajinou a průjezdech zamrzlých jezer. Ledoběžka vás dostane tam, kam se třeba nemáte šanci jinak dostat – na zamrzlé moře, jezero, řeku.

Start závodu. Sakhyurta, 9 hodin ráno.

TĚŽKO NA CVIČIŠTI

„Karle, neblbni, vylez radši na břeh,“ radíme při jednom z tréninků na sibiřské dobrodružství chytře členovi našeho mančaftu, který se už posedmé pokouší dostat zpátky na led.

Jsme na řece Otavě a Karel se před chvílí propadl do vody, což se může na první pohled jevit jako průšvih, ale zase takový problém to není. S „koupelí“, jak se mezi dálkovými bruslaři říká nedobrovolnému proboření ledové hladiny, se v komunitě lidí pohybujících se na zamrzlých řekách počítá – stačí mít odpovídající vybavení pro vyproštění a v batohu náhradní oblečení zabalené v igelitových pytlích. Pak se jen převlečete a můžete jet dál. Letošní zimu to vlastně ani jinak nešlo, protože ledu bylo málo a jen sem tam se jeho tloušťka dostala alespoň nad deset centimetrů. A bez tréninku se nám na Bajkal vyrážet nechtělo: „Těžko na cvičišti, lehko

na bojišti,“ poznamenal tehdy Karel a vyrazili jsme dál opuštěným korytem řeky, krásnou mrazivou zimní krajinou. Jenže lehko na bojišti nebylo.

„Tahle světlice je dýmová. Používejte ji ve dne – a hlavně jen když je v dohledu vznášedlo, jinak vás nikdo neuvidí!“ vysvětluje večer před závodem ředitel závodu Alexander Tokarev použití jedné části povinného vybavení.

Jsme na břehu Bajkalu ve vsi Sachjurta a necelá šedesátka závodníků lehce nervózně naslouchá, co všechno se může v následujících dnech přihodit. „Pět procent trati je pod sněhem, zbytek je led všelijaké kvality. Trhliny a kry objíždějte směrem na jih, u břehu je led víc rozsekaný,“ dodává Alexandr a závěrem všechny uklidňuje: „Počasí vypadá dobře, ráno nějakých minus pětadvacet stupňů, pak se trochu oteplí. Vítr by moc silný být neměl. Ale je to Bajkal, slíbit vám stoprocentně nemůžu nic.“

Když pak skládáme ledoběžky, připadáme si jako ta nejlepší atrakce na pouti.

„Saně?“ krouť hlavami Rusové.

„Da, da samoběžky, samochodky...“ Ne pokaždé vtípek v česko-ruském jazyce vyjde, ale tenhle na většinu publika funguje.

Pak ještě natukat souřadnice důležitých bodů do GPS, naladovat bágly povinnou výbavou, panáčka na usnutí a jdeme spát. Každý se svým kouskem nervozity v hlavě. Jak hrozná bude zima? Kolik bude sněhu? Dá se tahle pakárna na ledoběžce vůbec zvládnout?

Ráno je moudřejší večera, protože na nás poprvé vykoukne Bajkal v celé své kráse a ve slunečních paprscích vypadá mysticky. Zasněžené kopce, skály a nekonečná sněhovo-ledová plocha. Asi tak nějak jsem si to možná kdysi v dějinách zeměpisu představoval. Plus zima jak v Rusku. Nádhera.

Před cílem. Ledoběžkaři před cílem závodu v Listvyance.

Zima. Autor textu se zatejpovaným obličejem proti mrazu.

„Urrrrráááá, hurrrráááá,“ odpovídá startovní pole na zběsilé pobíhání ředitele závodu před startovní čarou. Tři, dva, jedna a jedeme!

Bruslaři, cyklisté a sedm ledoběžkařů vyráží vpřed. Náš kamarád Lev Kucharov z Irkutska, jediný ruský ledoběžkař ve startovním poli, to bere zběsilým tempem od prvních metrů. My jsme poněkud obezřetnější, protože pořádně nevíme, do čeho jdeme. Alexander včera přece říkal: „Ale to víte, je to Bajkal...“

A je to opravdu Bajkal, žádné Lipno ani Vltava na Orlíku.

DĚJ SE VŮLE BOŽÍ

Na osmdesáti kilometrech první etapy z vesničky Sachjurta do Buguldejky se nespočetněkrát mění kvalita ledu.

Hladký led, kvůli kterému jsme sem vlastně přijeli, zažijeme jenom na pár kilometrech. Na většině míst je led hrbolatý, překrývají ho sněhové

V KLASICKÝCH ATLETICKÝCH TRETRÁCH KLOPÝTÁME PŘES NALÁMANÝ LED.

jazyky, táhnou se jím trhliny všech druhů a velikostí.

S miniaturními vlasovými trhlinami mají největší problém bruslaři – stačí chvilka nepozornosti, nůž zajede do trhliny a následuje pád na led tvrdý jako asfalt; také proto jsou helmy povinnou výbavou.

No a s většími trhlinami, s těmi máme problém i my. Nejsou široké, ale jejich okraje bývají jinak vysoko, a tak

na druhou stranu trhliny musíme buď vyskočit, anebo seskočit. V odhadu se stačí seknout o pár centimetrů a následuje krkolomný pád přes řídítka. V praxi to vypadá tak, že rozjedete ledoběžku co nejrychleji, postavíte se na ni oběma nohama, křečovitě se chytíte řídítka a pak... děj se vůle boží.

„Tohle asi neprojedeme, co?“ říká Jarda na dvacátém kilometru, v místech, kde trhliny vytvořily pás plný různých vysokých ker. V klasických atletických tretrách s hřebíky klopýtáme přes nalámaný led, který pod námi zvoní a praská. O kus dál zase ve snaze nalézt co nejlepší led klíčujeme mezi sněhovými návějemí, ve kterých má ledoběžka tendenci na místě se zastavit.

Do toho je nám někdy teplo až moc, a jindy nám zase mrznou prsty a obličej – to podle toho, jakou má Bajkal zrovna náladu.

„Tak tohle byla fakt krutá hančovina!“ hodnotí naším oblíbeným výrazem

INZERCE

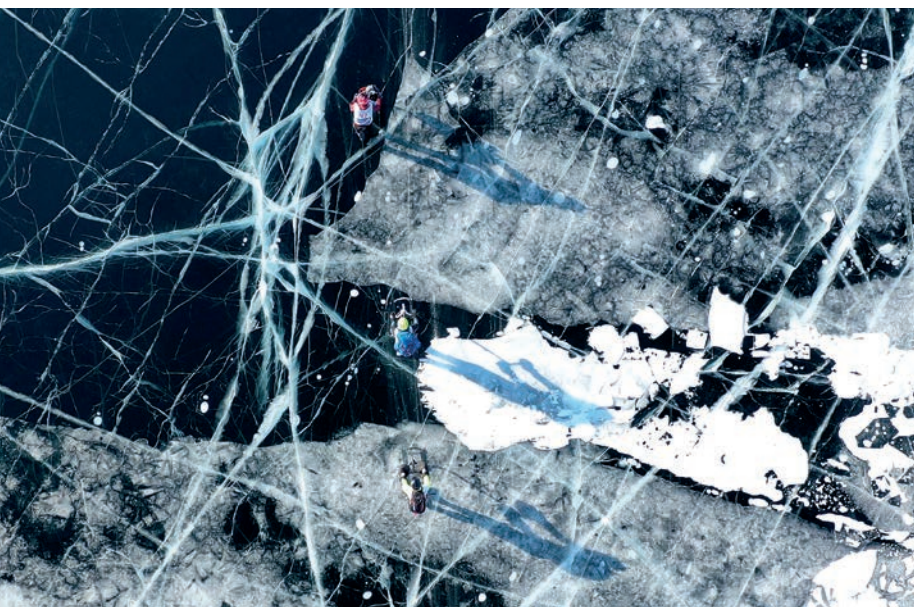
VIVOBAREFOOT.CZ

VIVOBAREFOOT

Šampion. Mnohonásobný mistr světa v koloběhu Tomáš Pelc na své první ledoběžkové misi.

Povrch. Pole ledových ker se dalo projít jen s ledoběžkami na zádech.

etapu v cíli její nejstarší účastník, pětadesátiletý Milan Jelínek.

Bohumil Hanč byl český lyžař, který zahynul v roce 1913 při březnovém závodě v Krkonoších: pokud nevíte, co tento výraz v kontextu ledoběžek na Bajkale znamená, představte si situaci, kdy v dáli na břehu vidíte cílovou vesnici, ke které vám GPS přístroj ukazuje vzdálenost sedm kilometrů. „Cha, to mají nějak blbě, ne? Budou to maximálně tak tři kiláky,“ smějeme se, když vjíždíme do posledního sněhového pole první etapy.

Po hodině chůze s ledoběžkami na zádech je vesnice téměř stejně daleko a my toho máme už opravdu plné zuby. Po šesti hodinách putování Bajkalem nic, co by vás rozveslilo. Prostě hančovina s velkým H.

Na druhou stranu, kde tohle najdete?

Putování krajinou nekonečného ledu a sněhu, kde kromě pár závodníků a doprovodného vznášedla nepotkáte nikoho. Kde síla Bajkalu láme led do všemožných tvarů, kterým slunce dává tisíce podob. Kde absolutní klid jen tu a tam přeruší rána, jako kdyby vedle vás vybuchl granát – to když promluví bajkalské pnutí ledu.

V cílové vsi se potulujeme blátem zmrzlým na kámen.

Malé nákladáčky pamatující Brežněva stojí u jediného místního „káfé“, jak tomu místní říkají. Uvnitř už voní kopce palačinek a vynikající slepičí polévka s nudlemi.

Noc pak strávíme u onoho sedmdesátníka, který přikládá polena do rezačů kamen vytápějících smolnatou baňu a do kádí s vodou přihazuje led ze zápraží, kde hlídá krápníky obrovský vlčák.

„A jaké je vaše náboženství?“ ptám se jeho ženy zoufalou ruštinou.

„Šamanismus,“ odvětlí stařenka a lokne si nabízeného panáčka: „Víte, buddhismus je pro mě moc vědecký. Boha musíte cítit v srdci, uvnitř sebe. Teprve pak ho můžete uctívat. Ztotožnit se s ním.“

Na tom něco je, říkám si. „Da, da, a máte nějakou svatyni, kostel, nebo něco takového?“

„Nemáme. Není potřeba. Když chceme, jdeme všichni na nějaké místo

venku, pod slunce nebo hvězdy. Někam, kde je nám dobře...“ Stařenka se pak směje celý večer a její manžel tvrdí, že se takhle smějí celý život.

„Hm, tak tady je svět ještě normální,“ říkám si, když vyřízený z putování Bajkalem a několika porcí bani usínám. Je mi parádně.

A je mi ještě lépe, když dalšího dne letíme s větrem v zádech pětadvacítkou po krásném hladkém černém ledu. Celý tým v háku po vzoru cyklistů: „Hop, hop, hop...,“ hlásíme menší trhliny a nerovnosti.

Dnes jich není tolik.

Osmdesát kilometrů do Bolšoje Goloustuoje zvládneme za čtyři hodinky. V místní hospůdce čeká lahvový kozel a krušovice. K tomu uzená rybka, boršč a pelmeně.

„Hele, sem bych se jinak nikdy nepodíval,“ usmívá se Karel a vlastně mu nevádí, že si před chvílí rozřízl v bani záda o plechová kamna. Milan se směje omrzlým prstům, které mu pro zbytek týdne znehybnil dnešní vítr, a bruslař Pavel nese s úsměvem rozseklé obočí od pádu při přejezdu jedné z trhlín. Všechny naše puchýře, otlačeniny a bolístky tak nějak potlačuje kombinace slunce, mrazu a místa skoro na konci světa, kde se tak nějak zastavil čas. Kde lidé se slovy „Moskva je šest hodin letadlem!“ házejí politiku za hlavu. Kde jistě řeší svoje starosti a trápení, ale s poněkud čistší hlavou, aspoň tak se nám to zdá.

Když dalšího dne dorazíme do cíle, vousy máme plné rampouchů z protivětru a obecně jsme dost kaput – únavu nicméně zahání fakt, že se v cíli sejde-me všichni. Všechny sedm ledoběžkařů, kterým Bajkal dovolil projít.

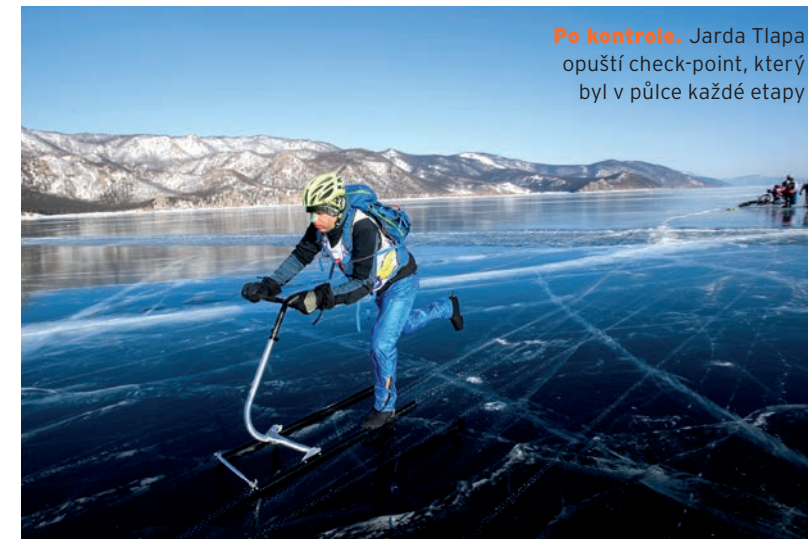
Listvjanka, kde závod končí, už není vesničkou na konci světa, ale moderním resortem, kde se turisté v kožešinách prohánějí na saních tažených osmispřežením psů po jezeře.

Je čas vrátit se do reality.

Z míst, od nichž jsem očekával málo, ale která mi nakonec hodně dala.

Budu se sem muset vrátit... ●

Autor je předseda Českého svazu koloběhu a autor knihy Giro 100 na koloběžce a jiné příběhy.

Po kontrole. Jarda Tlapa opouští check-point, který byl v půlce každé etapy

Zamrzlé jezero. Na Bajkale z pohledu ledoběžkaře.

Závodníci. Zleva Tomáš Pelc, Guido Pfeiffermann, Jarda Tlapa, Karel Krchňák, Lev Kucharov, Honza Vlášek a Milan Jelínek v cíli závodu.